

Alderstilpasset bruk av KI

All undervisning skal tilpasses elevenes alder og modenhet, slik læreplanen legger opp til. Det gjelder også bruk av digitale løsninger og teknologiske verktøy, som kunstig intelligens (KI).

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 08.11.2024

Bruken av generativ KI blir stadig større i dagens samfunn, og i opplæringen gir det mange muligheter. Det er viktig at elevene får kompetanse i å bruke og håndtere slike verktøy.

Språkmodeller i form av samtaleroboter (chatbot) er en type KI-verktøy som brukes i skolen. Vi snakker om to ulike former for alderstilpasning ved bruk av slike KI-verktøy:

1. Regulere tilgang og bruk ut fra alder og modenhet
2. Pedagogisk tilpasning av teknologien

Skjerme de yngste elevene

Skoleeiere må vurdere om det er hensiktsmessig å tilby KI-løsninger for elevene. All bruk av slike verktøy må tilpasses elevenes alder og modenhet. Dette er spesielt viktig for de yngste elevene.

Til høsten publiserer Udir en revidert veileder for hensiktsmessig tilgang til nett på elevenes enheter. I denne veilederen anbefaler vi skjerming for de yngste elevene, gjennom sterkere regulering av nettilgangen.

Bruken av KI i opplæringen må være innenfor de rammer skoleeier har satt, slik at elevenes og ansattes personvern og informasjonssikkerhet er ivaretatt. Hvis bruken av KI innebærer behandling av personopplysninger, må skolen vurdere om bruken av KI er egnet til å oppfylle formålet med opplæringen.

Selv om skolen ønsker å bruke løsninger som skoleeier har godkjent, må skolen vurdere om den pedagogiske fordelen med å bruke det aktuelle KI-verktøyet i det konkrete tilfellet veier opp for eventuelle

personvernkonsekvenser. Det henger sammen med at bruk av personopplysninger alltid skal begrenses til det som er nødvendig for formålene med bruken.

Aldersgrense for bruk av KI i skolen?

Skolen kan ta i bruk språkmodeller og digitale læremidler i opplæringen, hvis bruken er egnet for at elevene tilegner seg kompetanse etter læreplanverket. I tillegg må skoleeier ha vurdert at personvernet og informasjonssikkerheten er ivaretatt.

Skolens eventuelle bruk av generativ KI, slik som språkmodeller, i opplæringen, kan ikke basere seg på samtykke fra elever eller foreldre. Bestemmelsen om 13 års aldersgrense for å samtykke til bruk av informasjonssamfunnstjenester i personopplysningsloven er derfor ikke relevant her.

Tilpass verktøyene for best mulig pedagogisk bruk

Det er skolen og lærerne som tar de pedagogiske valgene for opplæringen, slik at den blir relevant og tilpasset elevgruppen. KI og temaer knyttet til utviklingen av teknologien og bruken av den, er relevant i mange fag på mange alderstrinn.

Personvern, kildekritikk og kildebruk, opphavsrett, algoritmisk tenkning og programmering og etikk er noen relevante temaer. Opplæringen vil som alltid måtte tilpasses elevenes alder og modenhet, i tråd med læreplanen.

Det finnes ulike åpne løsninger som ikke er egnet for bruk i skolen. Til bruk i skolen vil en tilpasset KI-løsning ut fra alder, modenhet og pedagogisk bruk, gi større muligheter for bedre læringsutbytte for elever med ulik alder og ulike behov. Ved å benytte de tekniske mulighetene som finnes til å tilpasse verktøyene, vil det være lettere å få en best mulig pedagogisk bruk og en god alderstilpasning.

Det er hensiktsmessig at språkmodellen tilpasses på skoleeiernivå, før den tas i bruk ute på skolene. Slike instruksjoner øker sannsynligheten for en tilpasning til elevenes alder og modenhet, at de fungerer som pedagogisk støtte og gir læreren og eleven et visst nivå av struktur og forutsigbarhet. En slik forhåndsinstruering kalles for å "pre-prompte" språkmodellen.

Det er likevel skolen og læreren som planlegger hva, hvordan, hvorfor og når teknologien skal brukes, særlig gjennom å ha en grunnleggende forståelse for dens begrensninger og utfordringer. Lærerne kan også tilpasse språkmodellene ytterligere ved å gi elevene konkrete ledetekster og instruksjoner.

Ta hensyn til elevenes alder og modenhet, ved å gi elevene tydelige rammer og forventninger, med kjente arbeidsformer, for å skape relevans og mestring. Det kan være lurt å starte med en stegvis tilnærming med få operasjoner, gjerne med repetisjon, for å bygge elevenes kompetanse over tid.

Lær mer om pedagogisk alderstilpasning av språkmodeller

I kompetansepakken "kunstig intelligens i skolen" har vi laget støtte til skoleeiere og skoleledere for alderstilpasning av språkmodeller. Her har Asker kommune delt erfaringer fra LAT-prosjektet (Læring i algoritmenes tid), der de viser til hvordan de har drevet kompetanseutvikling ute blant skolene, og også hvordan de har alderstilpasset språkmodellen ut fra en pedagogisk kontekst med tilpassede chatboter til elevene.

[Gå til kompetansepakken kunstig intelligens i skolen](#)

[Les mer i veiledning til skoleeier om sikre løsninger og tips ved anskaffelse av KI-verktøy](#)